

176. Kisfüzes, Vár-tető (KÖH azonosító nélkül) (Heves megye) Kő?

A Vár-tetőt a korai irodalomban már említik. Czenthe Huba 1996-ban járt a helyszínen, a kis kúpot lezáró átvágást megálapította és paticsdarabokat is talált. A III. katonai felmérésen³⁵ téves helyen, a község feletti Sós/Só-hegyen jelöli a Vár-tetőt és ugyanezt a tévedést találjuk a legújabb Mátra turistatérképen is. A nehezen megtalálható kis várat Fejes Erik kereste meg, majd 2014. augusztus 16-án a vezetésével mentünk fel a várhoz, velünk volt Kovács Lajos is.

Kisfüzes község Ny-i végétől indul DNy irányába egy szakadékos völgy. A Sós-hegy alját elhagyva érünk egy É–D irányú, rendkívül meredek oldalú, keskeny gerinc É-i vége alá. A vár fent, a gerinc végén van. A kis, védett, lapos területnek a pereme elmosódott, alakja hosszúknak, kerek sarkokkal, hossza kb. 17, szélessége kb. 11 m. Bolygatásnak nincs nyoma, É-i végén rövid lövészárkok maradványa látható. Egyetlen erősítés látszik a felszínen, D irányából, a gerinc azonos magasságú folytatásától egy 19 m hosszú, 10 m széles, jelenleg 1 m mély árok védte. A sűrű növényzetben régészeti lelet keresésére nem volt lehetőség, a vár a jellege alapján középkori lehet. Kísérőim segítségével vázlatosan felmértem.

NOVÁKI GYULA

177. Kisgyőr, Halomvár (KÖH 16014) (Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Á, I

Az ismeretlen korú erősítés és halomsírok területén a Kunhalmok és földvárak rehabilitációja a BNPI Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területein projekt (KEOP-3.1.2./2F/09-11-2013-0041), 2. alprojekt keretében végeztünk kutatásokat 2014. november 24. és november 28. között.

A Halomvár építési idejének meghatározására a halomba vágott út partfalának és a központi halomtest közepében található mélyedés kb. 0,5×3 m-es területének megtisztítására, valamint a vár tetején található háromszögelési pont mellett, a jelenleg legmagasabban megmaradt terület kutatóárokkaal történő vizsgálatára került sor. A feltárás eredményeképpen megállapíthattuk, hogy a Halomvár valóban mesterséges építmény, korhatározó leletanyagot azonban sajnos egyik szelvényben sem találtunk. A Halomvártól DNy-ra, még a kerítőárkon belül található szántott terület geofizikai kutatása során egyértelmű régészeti objektumot nem sikerült kimutatnunk, ám a szántó bejárása során egy Árpád-kori fazékperem-töredéket találtunk.

A Halomvár árkának ÉK-i szomszédságában található sekély, kőpakolásos halmok közül a legnagyobbat (1. halom) egy 1×11 m-es kutatóárokkaal vágtuk át. A szelvényből összesen egy, 1×3 cm-es, jellegtelen kerámia oldaltöredék került elő, mely korhatározásra alkalmatlan. A halomsír É-i részéből azonban több szemült famaradványt is gyűjtöttünk, melyek későbbi radiokarbonos kormeghatározása talán szolgált némi támpontot a keltezéshez. A halomsír változó méretű, lapos kövekből épült kőpakolásának legalján az egykori altalajra egymás mellé fektetett, nagy méretű, lapos köveket találtunk. A szelvényben négy bolygatást (rabló-gödröt) dokumentáltunk, melyek tölcészerű bemélyedései – a halomtest intakt részein megfigyelhető, szabályosan egymásra

fektetett kövektől eltérően – rendezetlenül visszadobált kövek és intenzívebb humuszos betöltés formájában jelentkeztek. Az utólagos beásások egyetlen esetben sem érték el a legalsó, vízszintesen egymás mellé fektetett köréteget. A halom alján lévő kősort eltávolítva, az intakt, szürke agyagos altalajban egy 10 és egy 60 cm átmérőjű, sekély (5–10 cm mélységű), sárga agyagos-kőmorzsalékos betöltésű foltot találtunk, ám ezeket kibontva semmilyen régészeti jelenséget nem dokumentáltunk.

A régészeti feltárással párhuzamosan a Halomvár teljes területét fémkereső műszerrel is átvizsgáltuk, ám a második világháború idejéből származó tárgyakon kívül mást nem találtunk.

A Halomvár és a környezetében található halomsírok korának meghatározására további, nagyobb felületű szelvények nyitására lenne szükség.

Munkatársak: Kertész Gabriella Nikoletta, Miskolczi Melinda, Bacskai István, Bakos Gábor, Gyárfási József, Honti Szabolcs, Juhász Ádám, Nagy S. József, Toronya Zsolt.

KIRÁLY ÁGNES – SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

178. Kiskunfélegyháza, Bajza utca 64. (KÖH 89341)

(Bács-Kiskun megye) Sza

Lakossági bejelentés érkezett 2014. július 16-án, hogy Kiskunfélegyháza Bajza u. 64. sz. alatti telken, az udvaron, árokásás során embercsontok kerültek napvilágra. A nap folyamán, a telken helyszíni szemlét végeztünk. A tulajdonos megbízottjával való egyeztetés után a sír leletmentésére 2014. július 17-én került sor. A leletmentés során egy erősen rongált szarmata sír maradványait tártuk fel. A sír egy része feltehetőleg az évekkel korábban végzett földmunkáknak eshetett áldozatul, míg egy részét a jelenlegi árokásás rongálta meg. *In situ* csak a bal láb hosszúcsontjai, és a lábfej, valamint a jobb alkar és kéz maradt meg. Az árok ásása során előkerült még a koponya és néhány hosszúcsont, illetve a jobb váll környékén néhány csont. A sír egy felnőtt nyújtott vázát rejtette. Tájékozása DNy–ÉK. Mivel elsődlegesen csak a kiásott árokban tudtunk dolgozni (részben így is rá kellett bontanunk az árok falára), a sírgödör méretét nem tudtuk dokumentálni. A sír az agyagos altalajba mélyedt. A sír egyetlen melléklete egy igen jó állapotú, kis méretű bögre volt, a bal lábfej belső oldalán (feltehetőleg a lábfejek között), amely restaurálás után a Kiskun Múzeum gyűjteményébe kerül. Az árok további szakaszain régészeti jelenséget nem tapasztaltunk. A sír feltehetőleg egy nagyobb kiterjedésű szarmata temető része, amely kiterjedhet a szomszédos telkekre is.

Munkatárs: Kiss László.

KNIPL ISTVÁN

179. Kiskunfélegyháza, Templomhalom (Béla király utca 16.)

(KÖH 31399)

(Bács-Kiskun megye) Á, I

Az építési telek megelőző feltáráására 2014. április 10–11. napján került sor. A feltárás előzetesen kalkulált területe 100 m² volt. A tulajdonossal folytatott egyeztetés alapján, a telken a munkát a Kiskun Múzeum a Kecskeméti Katona József Múzeummal együttműködve 2014. április 10. napján kezdte meg. A humuszolást a tervezett épület sarokpontjainak kitézése után, az építéssel közvetlenül érintett területen végeztük el. A változó mélységű (20–40 cm) humusz alatt elértük a sárga, homokos

35 III. katonai felmérés 4864/1,2.

altalajt. A nyelés során 4 objektum (3 gödör, 1 árok) került elő. Ezek egy csoportban, a telek É-i sarkában voltak. A lehumusztolt terület többi részén régészeti jelenséget nem figyeltünk meg, leletanyagot nem találtunk. A kibontott objektumok közül az 1. gödörben jelentős mennyiségű Árpád-kori kerámia és kevés állatsont került feltárássra. A 2. és 3. gödörben leletanyag nem volt, így datálásuk bizonytalan. Elhelyezkedésük, betöltésük arra utal, hogy az 1. gödörrel lehetnek egykorúak. A 4. objektum (sekély árok) egy része az 1. gödör betöltésének felső részébe volt ásva, így annál fiatalabb. A feltárt objektumok leletanyaga alapján megállapítottuk, hogy a telepjelenségek az egykor a Tempomhalom körül elterülő településhez tartozhattak. A leletanyag a Kiskun Múzeumban került elhelyezésre.

KNIPL ISTVÁN – ROSTA SZABOLCS

180. Kiskunfélegyháza, Dinnyés-tanya (KÖH 87105)

(Bács-Kiskun megye) Sza

A Kiskunfélegyháza kistérség, Kiskunmajsa kistérség és Kistelek kistérség optikai körzethálózat építése II. ütem megnevezésű beruházás előzetes régészeti dokumentációja készítéséhez kapcsolódóan 2014. július 21-én végeztünk terepbejárást a Kecskeméti Katona József Múzeummal együttműködve.

A terepbejárás során, a terület fedettsége miatt, a korábban már ismert régészeti lelőhelyek területét nem tudtuk bejárni. Azonban a korábban ismeretlen *Dinnyés-tanya* régészeti lelőhelyet és egy régészeti érdekű területet (Kiskunfélegyháza, RÉ1) sikerült azonosítanunk, melyekről szarmata kerámiatöredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Hrabák Zita, Szabados György (MNM NÖK); Kolonits László (KKJM).

HARKAI ISTVÁN

181. Kiskunfélegyháza határa (Bács-Kiskun megye) Sza, Á, Kú, I

A Kék-víz észak Bács-Kiskun megyei ivóvízminőség-javító program – ivóvízhálózat rekonstrukciós munkák, ellátó vezeték és távvezeték építése megnevezésű beruházás előzetes régészeti dokumentációja készítéséhez kapcsolódóan végeztünk terepbejárást, 2014. május 29-én, június 5-én, 17-én és 18-án.

A terepbejárás során 4, korábban már ismert régészeti lelőhelyet tudunk azonosítani (M5 út 174. lelőhely KÖH 31366; M5 út 123. és 123/a lelőhely KÖH 31335; Izsáki út-Petőfi Tsz, M5 út 124. lelőhely 31336; Halasi út KÖH 31381, melyek közül 3 lelőhely (KÖH 31366, 31335, 31336) területe kisebb-nagyobb mértékben megnőtt.

További eredmény, hogy 6, korábban ismeretlen régészeti lelőhelyet: *Gyémánt lakópark* (KÖH 86945); *Vidéki-tanya* (KÖH 86943); *Kocsis-tanya I.* (KÖH 86937); *Kocsis-tanya II.* (KÖH 86939); *Kocsis-tanya III.* (KÖH 86941); *Hevér I.-tanya* (KÖH 86935), valamint 2 régészeti érdekű területet (Szikszai-tanya ÉK és Ferencszállási-tanyák, Széll-tanya) azonosítottunk a területen. A lelőhelyekről szarmata, Árpád-kori, középkori és korai újkor leleteket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Hrabák Zita, Bedő Valér.

HARKAI ISTVÁN

182. Kisléta, Lednekes³⁶

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Sza, N, Á

Kislétától D-re, a Lednekes határrész É-i részén, a Nyírbogát–Kisléta műút két oldalán, egy kisebb homokdomb K-i lejtőjén római császárkori, népvándorlás kori és Árpád-kori telepnyomokat találtunk. A lelőhelyet egy megközelítőleg 100×220 m-es területen sikerült megfigyelni.

MAGYAR CSABA

183. Kisszállás határa (Bács-Kiskun megye) Ő, Sza, A, Á, I

Az alábbi lelőhelyeken a 2014. január 9. és 15. között végzett próbafeltárást az 55-ös út Kelebia–Tataháza közötti szakaszának szélesítéséhez kapcsolódóan készítenő előzetes régészeti dokumentáció munkálatai tették szükségessé. A szondaárkokkal azt tisztáztuk, hogy a lelőhelyeken várható-e régészeti jelenségek előkerülése az ismert lelőhely-kiterjedéseken kívül, továbbá geológiai kutatóknak feltártuk a talaj rétegzettségét.

Alsó-Kovács-gyöp (Balogh-tanya) (KÖH 86175): A kitzött szondaárkok humusztolását az ismert lelőhely-kiterjedésen kívül, a K-i végén kezdtük, Ny-i irányba haladtunk, ennek során előkerült egy, a szelvényt keresztben átszelő árokszakas. A szondaárkokban az altalaj sárga, homokos volt, kb. 50–60 cm mélységben jelentkezett. A Ny-i oldalon kitzött rövid szondaárkokban két gödör folyt ki. Mindkettő a feltételezett lelőhely-kiterjedésen belül. A próbafeltárást pozitívnak bizonyult, a feltárt objektumrészekből lelet nem került elő, de a jelenségek morfológiai felépítése egyértelműen igazolja azok régészeti jellegét.

Dusnoki-tanya Ny, 55. sz. út (KÖH 85427): A korábbi topográfiai munkákból ismert lelőhely K-i és Ny-i szélére egyaránt tűztünk próbafeltárási szelvényeket. A gépi munkálatokat a lelőhely K-i végén, a szondaárok ismert poligonon kívül eső részénél kezdtük meg, abból a megfontolásból, ha netán előkerülne régészeti jelenség a megmaradó négyzetméterekkel a K-i széleket minél pontosabban tudjuk meghatározni. A szonda Ny-i végénél előjött egy gödör folyt ki. Ez már az ismert lelőhely-kiterjedésen belül volt, ezért a hátralévő árokszakszt a K-i vég meghosszabbítására fordítottuk. Az altalaj sárga és barna homokos volt, a humuszvastagság eltérő, 20–40 cm között változott. Több jelenség nem került elő. Ennek alapján a lelőhely a K-i oldalán a próbafeltárást alapján meghatározhatónak minősíthető.

A Ny-i lelőhelyszélen az első objektumok előkerülése után a megmaradt négyzetmétereket az ismert lelőhelyen kívüli területeken nyitottuk meg. A humuszvastagság eltérő volt, 50–90 cm között váltakozott. A szondaárok elején egy bizonytalan folyt került elő, utána egy hosszabb üres sáv következett, majd a szondaárok legvégén előkerült még egy objektum. A lelőhely Ny-i szélét a próbafeltárást során nem lehetett meghatározni. A település széle mindösszesen a terület természetföldrajzi adottságai alapján valószínűsíthető.

Két-erdő (KÖH 86173): A szondaárok humusztolását a K-i oldalon, a lelőhely ismert kiterjedésén kívüli ponton kezdtük. Az altalaj sárga és barna homokos volt, jelentkezésének mélysége 60–90 cm között változott. Az ismert lelőhely-kiterjedésen belül előkerült egy széles, a szelvényt keresztben átszelő, valamint egy keskenyebb, a szelvényvel párhuzamosan futó árok.

36 A lelőhely nem szerepel a Közhiteles Nyilvántartásban.